

**Vajon miért nem csökken hazánkban
a kutyák és a macskák bélféreg-fertőzöttsége annak ellenére, hogy a
féregellenes készítmények (anthelmintikumok) terén óriási a választék?**

Dr. Fok Éva, Ph.D
Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar
Parazitológiai és Állattani Tanszék
fok.eva@aotk.szie.hu

Korábban is több állatorvosi szakmai találkozón felmerült ez a téma, gyakran heves vita kíséretében. Talán érdekes lesz a honlapot látogatók számára egy klinikusi szemléletű, élősökkel (parazitológus) foglalkozó állatorvos gondolatait elolvasni. Véleményem szerint több ok is szerepet játszhat abban, hogy nem csökken a fertőzöttség:

1. Az állatorvosoktól függő okok.

1. 1. A férgek fejlődésmenetéről, az állatok tartási, takarmányozási körülményeiből adódó fertőződési lehetőségekről *az ismeretek* az évek múlásával *elhomályosulhatnak*. Az állatorvos a részleges tudás miatt nem tartja fontosnak a kezelést, ill. esetenként nem tájékoztatja megfelelően az állattartót a féregtelenítés fontosságáról. *Nem ismeri az állat fertőzöttségét*, hiszen *az állat bélsarát legtöbbször nem vizsgálta meg*. Itt azonban hangsúlyoznom kell, hogy **gyakran a tulajdonosok együttműködési készsége hiányzik**. Ennek okai lehetnek, pl. nem tartja fontosnak ezt a vizsgálatot, nem hajlandó gyűjteni az állat ürülékét (bélsarát) - „undorodik”-, nem akar plusz költséget, stb. Így célzott terápia nincs, hanem az állatorvos csak vakon, „ad hoc” alkalmaz valamilyen féreghajtót. Megjegyzésem: az egyszerű bélsárvizsgálat eredménye sem 100 százalékos, de gyakran segíthet a pontosabb diagnózisban, valamint a sikeres terápia kialakításában.

Sajnos egyes, a médiában szereplő állatorvosok megnyilvánulásaiból is kiérezhető a részleges ismeret. A ő felelősségük különösen nagy, hiszen nagy tömegek előtt beszélhetnek.

1. 2. A féregellenes szerek kiválasztásában, alkalmazásában, ajánlásában rejlő hibák:

-14 napos korban kellene az első féregellenes kezelést elvégezni - *a korai kezelés elvégzése az állatorvos irányításával a tenyésztők kötelessége,*

-sajnos legtöbbször csak az első vakcinázás körüli időben (6-8 hetes kor) kapnak (vagy még ekkor sem kapnak?) az állatok ilyen készítményt – hiszen ekkor viszik a kölyökállatot először állatorvoshoz,

-befolyásolja a hatékonyságot az is, hogy szopós állatok kezelésére mit alkalmaznak (rosszabb felszívódási körülmények a vékonybélben!),

-eleségben való adás, különösen egyes hatóanyagoknál (benzimidazolok) fontos,

- néhány hetes kölyköknek csak fonálféreg ellen ható vagy gyakran feleslegesen, ún. kombinált készítmény adása,
- „falusi körülmények” között tartott kutyák kezelése évente csak egyszer, megfelelő szerrel történik-e,
- kezelések ismétlése megtörténik-e, milyen gyakorisággal,
- egyes hatóanyagokat nem kúraszerűen alkalmaznak,
- több hatóanyag együttes (szinergista) hatása érvényesül-e vagy sem, ill. bizonyított vagy sem,
- esetenként megtevesztő, szakmailag hibás, etikátlan reklám szövegek csábítása,
- állatpatikákban ki (állatorvos?) adja a tulajdonosnak az anthelmintikumot, ill. ki tájékoztatja a tudatlan állattartót, mi a helyzet a humán patikákban is árult féregellenes szerekkel.

2. Az állatorvosoktól független tényezők

A férgek fejlődésmenete, az epidemiológiai viszonyok, **a férgek túlélése** (pete, lárva formában) **a környezetben és a különféle közti-, ill. vivőgazdáiban**, a fertőződési lehetőségek, **a környezet** (kert, sétáltató helyek, parkok, homokozók) **szennyezettsége** (feltételezhetően nagy), a **gyenge színvonalú állattartási kultúra**, kóbor állatok szerepe, az **állattartók** („fokhagyma” szemlélet, anyagi okok), **különösen a szaporítók (!!!) hozzáállása.**

Mi a helyzet a „szaporítóktól” vásárolt vagy egyes tenyésztőktől „jutányos (?) áron „kapott kölyökkutyák féregtelenítésével? Az új tulajdonos mit tud erről?

Lehetőségek:

- semmit nem tud, mert nem mondták el (az igazi tenyésztő megfelelően tájékoztat!) neki a vásárláskor;
- miért nem mondták: elfelejtették mondani; nincs mit mondani, mert nem kezeltek;
- van tájékoztatás, de a készítmény nevét, a beadás dátumát nem közlik a leendő tulajdonossal;
- előfordul, hogy a tenyésztő beírja az oltási könyvbe (okirat!) a féregtelenítést (beírhatja-e, NEM)
- megtörténik-e az idősebb állatoknál a negyedévenkénti, rendszeres féregtelenítés?**

3. Hogyan jelenik meg az állatok férgessége téma az állattartási rendeletekben?

Az FVM 81/2002 (IX.4.) FVM rendelet 8. §(2) bekezdés szerint:

„ *A vesztség elleni védekezés feltételeként kötelező az ebek évenkénti vesztség elleni immunizálása, és ezzel egyidejűleg az eb széles spektrumú féreghajtó szerrel való kezelése. Az immunizálásról és a féreghajtó kezeléssel nyilvántartást kell vezetni.*”

Csak szájon keresztül (per os) adható készítmények tartalmazzák a széles spektrumú (fonál és galandféreg elleni) hatóanyagokat!

A rendelet szerint széles spektrumú szerrel kell a kötelező féregtelenítést elvégezni a veszettség elleni oltáskor, azaz a 3 hónapos kort betöltött kutyáknál, majd a 6 hónapon belül ismételt oltás során és az évenkénti ismétléseknél.

4. Milyen lehetőségei vannak a praktizáló állatorvosnak?

-helyszíni gyógyszerbeadás (rendelőben, háznál)

Előnyök: biztosan megkapja az állat a gyógyszert (adminisztrálhatunk),

Hátrányok: per os alkalmazás esetén veszélyek (harapási sérülés, a gyógyszer kihányása, ha „kifejezett erőszakot kell alkalmazni”, mit szól a tulajdonos és az eb?)

-készítmény eladása az ebtartónak a kézigyógyszertárból

Előnyök: megmenekültünk az előző alkalmazás hátrányaitól

Hátrányok: nem lehetünk biztosak abban, hogy az állattartó beadja (elfelejtheti, esetleg nem tudja beadni stb), adminisztrációs nehézségek!!

-vényírás (per os, spot on) anthelmintikumról a tulajdonosnak

Előnyök: ?

Hátrányok: az előzőekben leírt összes hátrány mellett még lehetséges, hogy az állattartó nem váltja ki a gyógyszert, hogyan adminisztrálunk? Mi van a „vény nélküli” anthelmintikum vásárlással?

A kezelés eredményességének az ellenőrzése hogyan történik?

-Kezelés utáni ellenőrző bélsárvizsgálat történik-e? Szinte soha!

-Tájékoztatják-e a tulajdonosokat a kezelés utáni teendőkről, pl. a kezelés utáni 3-4 napon a bélsár összegyűjtéséről, megsemmisítéséről (pl. az utcai sétáltatás során is)?

Tulajdonképpen a kezelésekkel a cél a férgek elpusztítása, ill. a férgek számának, valamint a bélsárral együtt a környezetbe jutó peték, lárvák számának a csökkentés.

Miért kell, hogy fontos legyen az állatorvosnak (és az állattartónak!) a kutyák (és a macskák) féregtelenítése?

Elsősorban az állatok egészsége, az állattartók (különösen a gyerekek!!) és a szűkebb, ill. a tágabb környezet védelme, továbbá a férgek okozta közegészségügyi (helminthozoonosis) veszély csökkentése miatt kell, hogy a kutyák és a macskák féregtelenítését fontosnak és szükségesnek tartsuk.